تیۆری ئــــاژاوەی داهێنەرانە.. ئەکرەم سەعید

تیۆری ئاژاوەی داهێنەرانە – الفوضى الخلاقة creative chaos theory

“دوژمنەکەت بناسە”حیکمەتێکی دێرینە؛ لەم وتارەدا هەوڵ دەدەین بیروباوەڕی چینی بۆرژوازی سەردەم بناسین.
هیچ سەردەمێک مرۆڤەکان بێ ئوستوورەی سیستەمەکە نەژیاوون. بەتایبەتی لەسەردەمی سەرمایەداری دڕندەدا گەلێ ئوستوورەی جۆراوجۆر داهێنراوە بۆ گەمژەکردنی خەڵکی و بۆ ڕەواپێدان بە شەرعیەتی مانەوەو کارەکانی سیستەمەکە. یەکێک لەو ئوستوورانەی ساڵانێکە ڕەواجی هەیە: ئاژاوەی داهێنەرانە – الفوضى الخلاقة – Creative chaos یە. مانای سیاسی ئوستوورەکە ئەمەیە:”حاڵەتێکی کۆنترۆڵکراو دیسانەوە بنیاتدەنرێتەوە دوای ئەوەی بەدەستی ئەنقست بە فەوزایەک، ڕمێنرا و تێکوپێک درا”- واتە{سەرەتا داڕمان و دوایی بنیاتنانەوە} بۆ گوێرەی پلان و بەرژەوەندی ئەمەریکا.”مایکل لیدن”بەداڕێژەری ئەم تیۆرە حیساب دەکرێ. مایکل یەکێکە لە ئەندامە پایە بەرزەکانی”پەیمانگای ئینتربرایز”کە قەڵای کۆنسەرڤاتیڤە نوێکانی ئەمەریکایە. مایکل تیۆریەکەی خۆی لە پرۆژەکەی لەژێر ناونیشانی”گۆڕانی سەرتاپای ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست”داڕشتووە. دیارە ئەم پرۆژەیەی مایکل کە کۆنسەرڤاتیڤە نوێکان لەسەردەمی”جۆرج بۆشی دووەم”دا تەبەنیان کرد، لەسەر بناغەی تێڕوانینی هەریەک لە”فۆکۆیاما بۆ کۆتای مێژوو و سامۆئیل هینتیغتون بۆ جەنگی شارستانیەکان”دامەزراوە، کە دوو ئوستوورەی تری کۆنسەرڤاتیڤەکانن کە واقیعی مێژووی سەردەمی ئێمە ئەم ئەفسانانە بە درۆ دەخاتەوە.
گرنگ نیە سەرچاوەی”تیۆری فەوزا”لە کوێوە هاتووەو کێ یەکەم جار باسی کردووە. دەکرێ دوای پشکنین هەندێ دەربڕین دەربارەی فەوزا لای”میکاڤیلی”بدۆزینەوە، یان لەنێو دیالکتیکی هیگڵ”گۆڕانی چەندایەتی بۆ چۆنایەتی و یاسای نەفی”دا، یان لای فرێدریک ئەنگلس لەکتێبی”دیالکتیکی سروشت”دا، یان لای جوزیف شومپیتری ئابووریناسی برجوازی کاتێ باسی لێگەشەی تێکنۆلۆژیا کرد، کێناوەیەکی دەربڕینەکەی ئەوەی دەسەلماند کێگەشەی کاوەخۆیی لەنێو کاڵاکاندا وردەوردە فۆرمی نوێ لەنێو فۆرمی کۆندا پەیدا دەبێت کێفۆرمی پێشووی خۆی تێکوپێک دەشکێنێ، بۆ نموونە:(گەشەی تەلەفیزیون وەک فۆرم و سیستەمێکی نوێ لێگەشەی فۆرمی ڕادیۆوە).

گرنگ ئەم تیۆریەی کۆسەرچاوەکەی زانستە سروشتیەکان و ئابووری و سیاسیە، کۆنسەرڤاتیڤە نوێکان لەچەند دەربڕینی جیاوازو شێواوی سیاسیدا بەکاری دەهێنن بۆ تیۆرێزەکردنی پرۆژە کۆنەپەرستە فاشیزمەکەیان بۆئامانجی هەیمەنەی ئیمپراتۆریەتی ئەمەریکا بەسەر جیهانەوە. ئەم تیۆریە ئەمرۆکە بەنێوی"زانستی فیزیا و سیاسەت"ناسراوە.

سیاسەت و تیۆری شێواوی – chaos theory in politics

پارادایمی بیرکردنەوەی ئیمپراتۆرییەتەکان لەخولی لاوازیبوون و ئاوابوونی خۆریاندا، بریتیە لە نانەوەی پشێوی لە دەوروپشتی خۆیاندا. ئەمە حاڵی ئەمڕۆی بیرکردنەوەو ڕەفتاری وڵاتە یەگکرتووەکانی ئەمەریکایە. ساڵانێکە کۆنسەرڤاتی نوێ کە لێ ئەمەریکاوە تەشەنەی کردووە، بەپشت بەستن بەبیردۆزەکانی فیزیایی چەندایەتی "کوانتی"پلاتفۆرمێکی فەلسەفەی سیاسی داڕشتووە، کە بۆتە بەرنامەی کاری زۆرێک لە سیاسەتمەدارانی ڕۆژئاوا. ئەتوانین بڵێین زۆرێک لەڕووداوەکانی ئەم خولەی جیهانی ئێمە"هەر لە جەنگی ئەفگانستان و عێراقەوە تا سوریا و دیاردەی داعش" ئەنجامی پەیرەوکردنی ئەو پلاتفۆرمە فەلسەفییە سیاسیەیە کە دەسەڵاتدارانی سەرمایەداری لە بەرامبەر قەیرانەکاندا پەیرەوی لێدەکەن.

سەرخەتی ئەو پلاتفۆرمە فەلسەفی سیاسیەیە بەکورتی بریتیە لە:

١/ شتێک نیە ناوی حەقیقەت بێت. حەقیقەتێک نییە تا مرۆڤ هەوڵ بدات بیناسێ. لەوانەیە لە دواجاردا چەند حەقیقەتێکی جیاواز و دژ بەیەک هەبێت، گرنگ ئەوەیە کە یەقین نییە.
٢/ مادام حەقیقەت نییە کەواتە بۆ هودەیە بە"میتودی ئیستقرائی"؛ واتە لێکۆڵینەوە لە دیاردەکانەوە بۆ زانینی جەوهەری شتەکان هەوڵ بدەین خوێندنەوەمان و پێشبینیمان بۆ پاشەڕۆژ هەبێ، چونکە بۆ پاشەڕۆژ دەکرێ چەندەها ئەگەری بێ شوماری دژبەیەک هەبێ.
٣/ دونیا/ گەردوون و بوون بریتیە لە فەوزا/ ئاژاوە/کاوس chaos، هەموو دیاردەیەک و شتێک لەم گەردوونەدا لە نێو فەوزادایە. هەموو دیاردەیەک بە ڕووکەشی ڕێکوپێکە بەڵام لەڕاستیدا لەناخیدا لەفەوزادا دەژی. مێژووی کۆن و ئێستا و ئایندەی جیهان بریتیە لە فەوزا. کەواتە گێلیەتیە و هەڵەیە ئێمە بەڕێکوپک کردنیەوە خۆمان خەریک کەین. بەدرێژای مێژوو مرۆڤەکان لە جەنگدا بوون دژی یەکتری و کوشتاری یەکتیریان کردووە. مێژووی مرۆڤایەتی پڕیەتی لە داستانی کۆکوژی، کەواتە ئێمە بۆ ئەبێ بچین بە دژی ئەم لێژێکەی مێژوو کار بکەین و جەنگەکان بووەستێنین. مرۆڤ تا ئەو ساتەی لەسکی

دایکیایەتی لەحاڵەتێکی ئاسایی و جێگیردایە، هەر ئەوەندەی لێدایک بوو تووشی فەوزا دەبێت؛ ڤایرۆس و میکرۆبەکان هێرشی بۆ دەهێنن، نەخۆش دەکەوێت، گەر نەمرێ ئەوا کە گەورە بوو دەشێ لە کارەساتێکی سەیارە یان لە شەڕێکدا یان بە نەخۆشیک دەمرێ. مرۆڤ چارەنووسی هەر مردنە کەواتە ئێمە بۆ دەبێت خۆمان سەغڵەت کەین بۆهۆی مردنی یان کوژرانی مرۆڤەکانەوە. دیاردەی داعش شتێکی چاوەڕوانکراوێو ئاساییە بۆ ئەو ناوچانە، ئیدی بۆ دەبێ ئێمە بەهێزی خۆمان لەبەینی بەرین. ئێمە هەر سنووری وڵاتەکەی خۆمان دەپارێزین گەر کارێکیش بکەین بە کاوەخۆی و بێ زیان بە ئابووری و سەربازی خۆمان دەیکەین.

٤/ شتێک نیە ناوی ڕێزی سەروەری و شکۆ و سنووری دەوڵەتەکان بێت. هەر وڵاتێک ویستی بەرەنگاریمان کات، کافیە بۆ ڕماندنی دەسەڵاتەکەی و نانەوەی فەوزا تێیدا، بۆئاسانی بۆلێدانێک لەڕووکەشی دەرەوەی کە خۆگرتوو و ڕێکوپێک دێتە پێشچاو، برینداری بکەین تا لە فەوزاو جەنگی ناوخۆی هەموو دژی هەموو دەگلێت، ئەو دەمە زۆر بەخێرایی خەڵکی ئەو وڵاتە دابەش دەبن بۆ گرووپی دژ بەیەک، و لە جەنگێکی چەند ساڵەوە دەگلێن و لە خوێنی یەکترا دەگەوزێن، دواتر ئێمە زۆر سانا هەژموون و دەسەڵاتی خۆمان دەسەپێنین بە سەریاندا. کوێمان بووێ بە ئاسانی دەتوانین لە پاشاگەردانی و فەوزادا غەرقی کەین.

٥/ بەپێی دالەی گاوس یان چەماوەی گاوس"Gauss curve" زیاد لەسەدا هەشتای مرۆڤەکان، هۆشێک و هۆشیارێکی دیاریکراویان هەیە، بۆزمانێکی تر یانی گەوج و گەمژەن. ئەم بڕە زۆرەی بەشەر دەتوانین بە بیروباوەڕی ئاینی و ئەفسانەکان و خورافات هەژموونی خۆمانی بە سەریاندا فەرزکەین. بۆیە بڵاوکردنەوەی بیری ئاینی هەر لە(پیرۆزی مانگای هیندۆسیەکانەوە، تا دەگاتە خورافاتی دنیای پڕ لە دادپەروەری و ئاشتی سەردەمی خەلافەتەکانی ئیسلامیەکان، یان ئەفسانەی گەڕانەوەی مەسیح و جەنگی هرمجدون، جیاوازی تائیفی نێوان شیعە و سونە یان کاتولیک و پروتستانت،، هتد)بە بڵاوکردنەوەی ئەم ئەفیونانە جەنگ و فەوزای سەد ساڵ مسۆگەر دەکەین لە دونیادا. چونکە ئاشتی و هاڕمۆنی و پێکەوە گونجان، حاڵەتێکی کاتی و تێپەڕە، بەڵام جەنگ و ئاشووب و ململانێ و پەرتەوازە بوون، حاڵەتێکی هەمیشەیی و بەردەوامی مرۆڤەکانە.

٦/ فرە قەیرانی شێوازی هەرە سەرکەتووە بۆ ئەوەی دوژمنان بخەیتە بازنەیەکی داخراوەوێو نەتوانێ لێی دەرباز بێت، بە دەردێکی دەبەین کە لە ژان و کێشەیەکەوە بۆ ژان و کێشەیەکی دی تەپاوتل بخوا، و سەری نەپەرژێتە ئەوەی هێز کۆکاتەوەو بەرەنگاری ئێمە کات.

ئەم پرنسیپانەی کۆنسەرڤاتیە نوێکان بخۆرێ بەرچاوی خۆت و تەماشای

حاڵی عێراق و سوریا بکە، جەنگی پیرۆزو تیرۆر بە ناوی ئایینەکان و موقەدەساتەوە، لە کێشەکانی باکووری ئەفەریکا بڕوانە و بیرێک لە قەیرانی پەناهەندەیی بکەرەوە لە ئەوروپا، سەرنجتداوە ڕۆژ نا ڕۆژێک جۆرە نەخۆشیەکی ترسناک پروپاگاندەی بۆ دەکرێ؟! یان ترس لە هەڵگیرسانی جەنگی جیهانی سێیەم. نانەوەی فەوزا لە دونیادا بۆ ئەوەی دواتر دەسەڵاتی خۆت فەرزکەیت بە سەریا، سیاسەتی نوێی باڵی موحافیزکاری بۆرژوازی جیهانییە. لە سەردەمی تێکەوڵێکە و ترازانی پەیوەندیەکان و شتەکان، سەردەمی سڕینەوەی سنوورەکان، سەردەمی مردنی موقەدەس و سەرهەڵدانی موقەدەسی نوێ، سەردەمی فرە قەیران و مردنی مۆڕاڵ و ئینسان، مردنی شکۆ و ڕوخان، ئێمە چۆن و بە چ بیروباوەڕێکەوە دەتوانین ڕووبەڕووی دونیای متەوەحشی سەرمایەداری ببینەوە؟!. ئەم تیۆریە کۆنسەرڤاتیڤە ساڵانێکە سیاسیەکانی بۆرژوازی کاری پێدەکەن و فەوزاو داڕمانی دەوڵەت و کۆمەڵگەی"ئێراق، لیبیا، سوریا، یەمەن،، هتد"بەرئەنجامی پراکتیزەکرنی ئەم تیۆریە وەحشیەی سەرمایەدارانی سەردەمی ئێمە.

قەیران و جەنگ و شێواوی

(لە شاری سلێمانی هێزەکانی سەر بە پاڤێڵ هێرشیان کردە سەر لالەزارە/ هێزەکانی سەر بە جۆلانی پەلاماری دێرەزۆر دەدەن/ هێزەکانی زیلینسکی بە فڕۆکەی بێفڕۆکەوان هێرشیان کردە سەر وێستگەی ئەتۆمی کورسکی ڕووسیا و ئاگری لێکەوتەوە/ گەمارۆدانی ڤەنزوێلا لەلایەن هێزی دەریایی ئەمریکا کۆکردنەوەی سەربازی بەرفراوانی لێکەوتەوە – قەیرانی کاریبی/ جوڵاندنی هێزەکانی ئەمەریکا لە عێراق و باسی مووشەکی نوێی ئێران باسەکە بۆ ئامادەکردنی ناوچەکە بۆ خولێکی نوێی جەنگ لە نێوان ئەو دوو لایەنەدا)- ئەوانە کورتەی چەند هەواڵێکی ئەم چەند ڕۆژەی ڕابردووە.

جیهانی سەرمایەداری ئەمڕۆ بەهۆی قەیرانی ئابووری و کێشمەکێشی دەوڵەتەکان و ئەحزابەکان لەسەر دەسەڵات و سامان، وەک گۆمێکی لیخنی بۆگەنی لێهاتووە کە پڕە لە تیمساح و پەلاماری یەکتر دەدەن.

لە سیاسەت و فکردا چەندەها پرۆژەو ڕەوت گوزارش لەم قەیران و پشێویە دەکات. ئەمڕۆکە بوونی موئامەرات و تیۆری فەوزای خەلاقە و ئیدارەی تەوەحش، و دەرکەوتنی ڕەوت و بزووتنەوە کۆنەپەرستەکان و فاشیزمەکان، داڕمانی دەوڵەتان و کۆمەڵگەکان و بوونی دەوڵەتی فاشل، کارەساتی کۆچ و پەنابەری، پارچەپارچەکرنی وڵاتان و دابەشکرنیان لەسەر بناغەی شوناسی تائفی و قەومی،، هتد، هەموویان لەم خولە مێژووییەدا بەرئەنجامی قەیران و فەوزای نێو بەرهەمهێنانی سەرمایەدارین.

ئەوە حەقیقەتێکی بەرچاوە کە سیستەمی سەرمایەداری لە قەیران و پشێویدایە، کەس نکوڵی لەوە ناکات کە سیستەمەکە ئەگەری هەیە بە چەند سینارێوی ترسناکدا بڕوات، چونکە سیستەمەکە لەنیو قەیرانی وجودی و کینونەی خۆیدا دەژی؛ ساڵ بە ساڵ قەیران و جەنگ و بڵاوبوونەوەی پشێوی زیاد دەکات، جەنگێک تەواو نەبووە سیناریۆی جەنگێکی تر دادەڕێژرێ، بە سوریایی بوون و بە لیبیایی بوونی وڵاتانی دی، جەنگ لە ئوکرانیا یان لە دەریای چین، پشێوی و تیرۆر لە ئەوروپا و ئەمەریکا،، هتد، لە زیادبوونە و پانتایی تازە داگیر دەکات، گەر ساڵەکانی نەوەدەکان ئەفگانستان و عێراق و سۆمال بوو، ئەمڕۆکە کێشەی زیاد لە نیوەی جیهانە. بۆیە تاکە ئەگەر بۆ ئایندەی نزیک یان ئەگەری سەرەکی بوونی نییە، بەڵکە چەندەها ئەگەر و گریمانە هەڵدەگرێ، و دەشێ هەر گریمانەێک و ئەگەرێک بە ئەندازەێک دروست بێ.
بۆیە هیچ هێزێکی جیهانی و ناوچەیی ناتوانی سەقامگیری بگەڕێنێتەوە بۆ سیستەمەکە، هیچ ڕێکەوتنێک و کۆبوونەوەێکی سەرکردەی وڵاتە زل هێزەکان(شی و بایدن لە کۆبوونەوەی واشنتۆن - ترەمپ و پۆتین لە کۆبوونەوەی ئالاسکا)لە قەرەی چارەسەری دەردی دنیای سەرمایەداری نایەت، کەس نەتوانا، نەڕێگا چارە، نە نەخشەڕێگای دەربازبوون لە قەیران و فەوزای پێ نییە، چونکە هێزو ڕەوتی تێکدان لە کێشەی کینونەت و ناکۆکیەکانی ناوخۆی سەرمایەوە سەرچاوەی گرتووە، ئەو قەیرانە بنیەوی و فەوزایەی سەرمایە، بوونەتە پاڵنەرێک و ماتۆڕێک، بوونەتە‌ هێزێکی دینامیکی بۆ جەنگ و تیرۆر کە قاتووقڕی و کوشتار ساڵ بە ساڵ زیاد دەکات، تازە وەک بڵێیت ئەم مەیل و ڕەوتە تێکدەرە لە نێو ڕەحمی سیستەمی سەرمایەداری هاتوونەتەدەر، دوێنێ تارمایێک بوون بەڵام ئەمڕۆکە بوونەتە بەرجەستە و واقیع.
ئێمە ڕۆژانە لەگەڵ کێشەی"جەنگ و هەڵوەشاندنەوەی کۆمەڵگەکان و دەوڵەتەکان و لێکترازان و برسیەتی و کۆچ"دا دەژین، ئەوکێشانە بوونەتە هەواڵی ڕۆژانە و بەچاوی خۆمان دەیان بینین.
ئەگەرچی ئەم واقیعە تاڵە پیلان و نەخشەی ستراتیژی و بەرئەنجامی بە گژاچوون و ململانێی هێزەکان و دەوڵەتەکان زیاتر قوڕەکە خەستر دەکاتەوە، بەڵام هیچ کام لەو هێز و لایەنانە، نەویست و نەتوانای چارەسەری ئەم حاڵ و ئاقاری وێران بوونەی بۆ ناکرێت، وەهەندێ دەوڵەت و هێزیش بەپێی بەرژەوەندی خۆیان کار لەسەر فەوزای دونیا دەکەن.

تازە کار لە کار ترازاوە، چاو هەتەر ناکا،
ئێمە رێمان ون کردووە.

شەیتانەکان بوونەتە ڕێبەرمان
تا بۆ هەمیشە چەواشەمان بکەن.
ئەوان زۆرن
ئاخۆ بەرەو کوێمان دەبەن؟
ئاخۆ بە سرودی ماتەمبار چی دەبێژن؟
ئەوە جنۆکەیەک بە خاک دەسپێرن؟
یان ئاهەنگی زەماوەندی عیفریتەیەک دەگێڕن؟-
پێشکین -.

عێراق لە داڕمانی دەوڵەتەوە بۆ هەڵوەشاندنەوەی کۆمەڵگە

ئەو باسە لە نێو مەڵەفی{ستراتیژی ئاژاوەی داهێنەرانەی ئەمەریکی بۆ ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست}دا تاوتوێ دەکرێ، چونکە عێراق یەکەم وڵات بوو کە ئەمەریکا لە ساڵی ١٩٩١وە پلانی ئاژاوەی داهێنەرانەی تێدا پەیڕەو کرد، بە لێدانی سوپا و دەوڵەتی عێراق لە(گەردەلولی بیابان بەناوی ئازادکردنی کووەیت)، و بەهۆی گەمارۆی ئابووری و ناوچەی دژە فڕین لەلایەن هێزەکانی هاوپەیمان بە مەرامی پاراستنی باکوور و باشووری عێراق دروستکرا؛ و کوردەکان بوونە خاوەنی مافی ئۆتۆنۆمی بەڕێوەبەری خۆسەری ژێر دەسەڵاتەکانیان؛ و شیعەکانی سەر بە ئێران هێزیان بەرفراوانتر بوو، لەو کاتەوە بونیادی دەوڵەتی عێراق بە فعلی داڕما و نابوتکرا. بەتایبەتی دوای لێدانی ساڵی ٢٠٠٣ ئیدی لە عێراقدا دەزگاکانی دەوڵەت لەوانە بۆ نموونە{سوپا، دادگا، دەزگاکانی باج کۆکردنەوە،، هتد}وەک بوونێکی مادی ڕاستەقینە نەما، بەڵکە عێراق تەنها ناوێک بوو یان وەک سیمبوڵ لەسەر نەخشە و هێڵەکانی نەتەوە یەکگرتووەکان وێنەیەکی بێناوەڕۆک بوو.

لە عێراقدا هاوکات و بە موازی پرسەی داڕمانی دەوڵەت پرسەی هەڵوەشاندنەوەی کۆمەڵگە دەستی پێکردووە، کە ئەمەی دوایی لەوەی یەکەم ترسناکترە؛ چونکە لە(پلانی ستراتیژی ئاژاوەی داهێنەرانەی ئەمەریکی)دا پرسەی داڕمانی دەوڵەتەکان لە(عێراق، لیبیا، سوریا، سودان،، هتد)دەبێتە مایەی دەوڵەتی فاشل و گرگن کە میلیشیاکان دەسەڵاتییان هەیە نەک دەزگاکانی دەوڵەت، ئەما پرسەی هەڵوەشاندنەوەی کۆمەڵگە دەبێتە لیکترازانی پێکهاتی چینایەتی کۆمەڵگە و گۆڕینی بۆ پێکهاتی تائیفی و ئیسنی، لەڕووەوە دۆخ و ژینگەیەکی کۆنەپەرستی زاڵدەبێ کە هاوکاری و پیشتوانی مرۆڤەکان بۆ یەکتر نامێنێ، و کۆمەڵگە دەبێتە جەنگەستانێکی پڕ لە گروپی دڕندە کە(دۆزەخی جەنگی هەمووان دژی هەمووان – جەنگی ناوخۆیی)تێیدا بەرقەرار دەبێ؛ یانی بە واقیعی و فیعلی لەتێک بوونی دیاردەی

تەکنەلۆژی لە چەک و ئامرازەکانی پەیوەندیگرتن، بەڵام عێراق گەڕاوەتەوە بۆ سەردەمی پێش مۆدێرنێتە – بۆ سەردەمی تاریکی چەرخی ناوەڕاست.

ئ□م□ر□کە دەوڵەت و کۆمەڵگەی عێراق نزیکەی ٣٥ ساڵە لەنێو دۆزەخی(ئاژاوەی داهێنەرانە)دا دەژی، و لە ڕاستیدا سیما و بونیادی دەوڵەت و کۆمەڵگەی نۆڕماڵی لەدەستداوە، چونکە عێراق هەر بەو پلانە خرایە ژیر بەرداشی کێبڕکێکی دەوڵەتەکان(ئەمەریکا و ئێران - هەروەها تورکیا، سعودیە، ڕوسیا و چین)، ل□□رو□ کێشمەکێشی هێزەکانی(شیعەکان، حیزبی بەعس، سونەکان، ناسیۆنالیستە عەرەبەکان و کوردەکان و تورکەکان،، هتد)هەم لە بەرژەوەندی بەرتەسکی گورپەکانی ناوخۆ وهەم پەیوەند بە بەرژەوەندی دەوڵەتە زل هێزەکانی جیهانی و ناوچەیی، دیمەنی عێراقێکی خاوەن دەوڵەتی فاشل و گەندەڵ و کۆمەڵگەێکی هەڵوەشاوە نمایش دەکەن.

ئەم دیمەنی هەڵوەشاندنەوەی(پەیمانی کۆمەڵایەتی ڕۆسۆ و لاوازی ڕۆڵی پێکهاتی چینایەتی و ململانێی چینایەتی لە کۆمەڵگەدا)ئەنجامی ڕاستەوخۆی پرۆسەی(ئاژاوەی داهێنەرانە – الفوضى الخلاقة)ئەمەریکا پێی وایە بۆ داڕمانی دەوڵەت و هەڵوەشاندنەوەی کۆمەڵگەکان؛ بەتایبەتی لەم سەردەمەشدا بەهۆی بە بنبەست گەیشتنی ئەزموونەکانی مارکسیسم و ئەحزابەکانی، خودی بزووتنەوەی کرێکاری و سۆسیالیستی لە هەژاری فکری و لاوازی کاری شۆڕشگێریدا دەژین.

دەشێ ئەو قسانەی سەرەوە بۆ زۆرێک لە خەڵک نوێ نەبێ، و خەڵکی زیاتر بە دوای ڕێگاچارە و ئەڵتەرناتیڤەوەیە. بەڕای من لە خولی قەیرانی ئابووری و دڕندەیی سەرمایەداری ئەمڕۆکەدا، کە کۆن□ پەرستی و جەنگ و پشێوی ناوچەیی و جیهانی دیاردەێکی زاڵە، ئەو بیروباوەڕ و ئەحزابانەی ئێستاکە هەن بە هەرچ بەرنامە و ئیدعاێکەوە کە هەیانە، توانای دەربازکردنی مرۆڤایەتیان نە لە عێراق و نە لە هیچ ناوچەێکی دیدا نییە، چونکە ئەوانە خۆیان هەڵگری ڤایرۆس و سینتۆمی خولی دڕندەیی سەرمایەدارین، و ئەنجامی کارەکانیان بە هەرچ نیازپاکی و دڵسۆزییەکەوە کە هەیان بێ، لە خولانەوە لە بازنەی داخراوی سیستەمی سەرمایەداری دڕندە زیاتر دەنا هیچی دی ئەنجامی نا بێ.

کۆمەڵگەی عێراق وەک شوتیێک بە چەقۆ قاش قاش کرابێ، بەوجۆرە ئەویش بۆ فرەنەتەوە و ئیتنیك و ئایینزای جیاواز دابەشکراوە، لێرەوە ئەرکی یەکەم گەڕانەوەی شوناس و هۆشیاری ئینسانییە بۆ خەڵکی و گەڕانەوەی دەسەڵاتە بۆ دەستی ئەو خەڵکە، ئەوەش بەبێ تووڕدانی(ئەمەریکا و ئیران)بۆ دەرەوەی عێراق، و دادگایی و سزادانی تاوانباران و گەندەڵکاران مەیسەر نا بێ. ئیدی باسی سودانی

چی دەکات بۆ داماڵینی چەکی حشد و کوردەکان چی دەڵێن د□بارەی مووچە و نەوت و پەیوەندی هەرێم و ناوەند، یان هەڵبژاردن ئەنجامی چییە، و ئەمەریکا و ئێران لەم ڕۆژانەدا چۆن هەوڵی قایمکردنی نفوزی خۆیان□ن، و پارتی چۆن سەرکوت دەکات، و پاق□ل چۆن دەیەوێ سلێمانی پاککاتەوە لە نەیارانی دەسەڵاتی یەکیەتی،، هتد، ئەوە هەمووی تەفاسیلە.

ئەفسانەی باڵندەی سیمرخ

من دوای ئەوەی بڕوام بە هیچ کام لەو بیروباوەڕ و ئەحزابانەی ئەمڕۆکە هەن نەما، دەمتوانی بێدەنگی هەڵبژێرم، وەک بڕێک لە سۆسیالیستەکان کە وازیان هێناو بێدەنگ بوون و بەئەسپایی خۆیان لە نووسین دوورخستەوە، بەڵام من پێم باشە لانیکەم ڕای خۆم بنووسم بەهیوای ئەوەی سوودی هەبێ.

دوای ئەوەی خەڵکی(ناحیەی وەرتێ)لەدژی بێکارەبایی هاتنە سەرشەقام و هێزەکانی ئاسایش بەشێوەیەکی دڕندانە و هەڕەمەکیانە کەوتنە لێدان و دواتر تەقەکردن لە خۆپیشاندەران، بەڕێزێک نووسیبووی:(درەنگ یان زوو ئەبێ دەسەڵاتی بنیاتنراو لەسەر بەشداری و دەخاڵەتی ڕاستەوخۆی جەماوەری کرێکار و زەحمەتکێش لەڕێگەی شورا و ڕێکخراوەکانی خۆیەوە جێگەی ئەمان بگرێتەوە.). منیش ساڵانێک ئەو ئومێدە جوانەی سەرەوەی ئەو بەڕێزەم هەبووە، بەڵام ئێستا ڕام وایە کە ئەوە ئومێدێکی زۆر خەیاڵییە؛ ئاخر چۆن لە هەرێمێکی گچکەی وەک کوردستان کە چواردەووری بە دوژمن گیراوە(شورا و ڕێکخراوەکانی جەماوەری کرێکار دەسەڵات دەگرنە دەست)؟ ئایا چارەنووسی دەسەڵاتی ئەو شورایە لە کۆمۆنەی پاریس باشتر دەبێ؟. من ڕام وایە لەم سەردەمەی سەرمایەداری دڕندەدا(ئەگەر شۆڕش بە ڕێکەوت لە ئەنجامی تەقینەوەی تووڕەیی جەماوەر بێ، و شۆڕشێکی بێ پشتیوانی هێزی مەزنی شۆڕشگێڕان لەجیهاندا بێ)ئاکامەکەی کارەسات و تراجیدیایە.

مرۆڤایەتی چۆن لە کۆیلایەتی ڕزگاری دەبێت؟ ویستی مرۆڤایەتی بۆ گەیشتن بە ئازادی و یەکسانی کۆتایی نییە، لەتەک ئەوەی هەرجارەی لە هەوڵ و ڕاپەریندا بۆ گەیشتن بەو ئامانجانە شکستی خوارد بێ، جارێکی دی بە وزەو تەقەلاێکی نوێ هەوڵی داوەتەوە تابگات بە ئامانجەکانی، بۆیە مرۆڤایەتی هاوشێوەی باڵندەی سیمرخ□. □□□□□□□ □□□□□□(□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□)□□□□□□□ □□ □□□□□□□ □ □□□□□□ □□ □□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□*، و لەبری ئەوەی کۆمەک بە مرۆڤایەتی بکەن بۆ گەیشتن بە خەونەکانی، بە پێچەوانەوە

بوونەتە وەهێک و مرۆڤایەتییان لە بازنەیەکی داخراوی سیستەمی چەوسانەوەدا هێشتووەتەوە.
بە دەربازبوون لەو بازنە داخراوەو تێکشکاندنی سیستەمی چەوسانەوە، مرۆڤایەتی ڕێگاچارەی نییە جگە لەبوون بە هاوشێوەی باڵندەی سیمرخ؛ واتە لەنێو بڵێسەی ئاگری سووتاندنی هێلانە کۆنەکەی، دەداتە شەقەی باڵ و بڵنددەبێتەوە؛ یانی تەواوی بیروباوەڕەکان و ئەحزابەکانی ئێستا بداتە بەر ڕەخنە و بیری نوێ و ڕێگای نوێ دابهێنێ بۆ ڕماندنی سیستەمی سەرمایەداری دەندە. تەنها بە لەدایکبوونی بیروباوەڕ و هێزێکی نوێ کە سەرجەم ئەم جەنگەڵستانە بسوتێنێ و تێیپەڕێنێ، ئومێد بە ڕزگاربوون و قوتاربوون لە دۆزەخی سەرمایەداری هەیە. ئەمە ئەمەیەکە لە ساتەکانی ژانی لە دایکبوونی ئەو بیروباوەڕ و هێزە دادپەروەر و یەکسانی خوازەداین لە جیهاندا، و هیواداریـن ئەو لە دایکبوونە زۆر نەخایەنێ.

- ▪ The legend / أسطورة طائر فينيق /ئوستوورەی باڵندەی سیمرخ of the Phoenix: چیرۆکێکی ئەفسانەییە دەربارەی باڵندەیەکی نەمر کە لەڕێگەی مردن و لەدایکبوونەوە خۆی نوێ دەکاتەوە. سیمرخ بە زۆری وەک باڵندەیەکی جوان و بەهێز وێنا دەکرێت، کە هێمای نەمری و نوێبوونەوە و هیوایە. لەم ئەفسانەیەدا کاتێک باڵندەی فینیکس لە مردن نزیک دەبێتەوە، هێلانەیەک لە گیا و لق و پۆپی بۆنخۆش بۆ خۆی دروست دەکات و ئاگری تێبەردەدات، و لەو خۆڵەمێشەوە باڵندەیەکی نوێ هەڵدەستێت بۆ ئەوەی جێگەی بگرێتەوە.
** یەکەم کەس کە گووتی بیروباوەڕی مارکس کراوە بە ئایدۆلۆژیا"کاڕڵ کەرش"بوو:(ئەم داڕمانەی مەزهەبی/دکتەرینی بیروباوەڕی مارکسی و بوونی بە تەنها پاساوێکی ئایدۆلۆژی بە دەوڵەتێکی سەرمایەدار کە لەسەر بناغەی سەرکوتی بزووتنەوەی چینی کرێکارانی شۆڕشگێڕ دامەزراوە، ئەمە قۆناغی یەکەمی پێکهاتنی ئایدۆلۆژیای مارکسی بوو لە ڕوسیا.)./کاڕڵ کەرش/ ئایدۆلۆژیای مارکسی لە روسیا/ لە ساڵی ١٩٣٨ نووسراوە/ سەرچاوە ئەرشیفی مارکسیسم بە زمانی ئینگلیزی.

ب□ک□ورتی29: بێدەنگیی ڕوناکبیریی مانادار.. لێ خودی بێدەنگیی بێلایەن نییە.. ئازاد حەمە

چەمکسازیی بێدەنگی ف□دیوە؛ یەکێک لە دیووەکانی بێدەنگیی ڕوناکبیرییە Intellectual silence، کە دەشێت بە بێدەنگیی هزریش ناوبببرێت. زۆرێک لە لێکۆڵینەوەکان دەریدەخەن، کە بێدەنگیی ڕوناکبیریی دەتوانێت نیشانەیەک بێت بۆ دانبەخۆداگرتنێکی حەکیمان□، خ□□کخستنەوەی خود و ململانێیەکی هزریی لەگەڵ خودیخۆیدا تا ئەوەی دواتر دەگوترێت شایانی گوتن بێت. هەروەها بێدەنگیی ئامرازێکی بەهێزە بۆ ئەوانەی لە بنەما بەهاییەکانی ئەم بێدەنگییە تێدەگەن. گەر بێدەنگییەکە بناغەیەکی روناکبیریانەی هەبێت دەکارێت جیاوازتر خۆڕاگریی و توانایی لە کەسەکەدا دروستکات.

گەر بێدەنگیی ئەو بنەمایەی نەبێت، کە باسکرا، کە نەیتوانی زەمینە بۆ تێگەیشتنی قووڵتر خۆشکات بێدەنگیی دیاردەیەکی ترسنۆکانە و ناشریینە. بێدەنگیی دیوی پەروەردەییشی هەیە، ئەمەیان ئەو کاتە دەردەکەوێت،کە تاک کار لەسەر بەخێوکردنی ناوەوەی خۆی دەکات. جاوەرە بێدەنگ بیت و لەناو قەرەباڵغییدا بژیت؛ ئەمە بەهەمو کەس ناکرێت!

لەو بارەیەوە دەپرسیین: واتای بێدەنگی □□ه□ایە؟ ناچارییە یان هەڵوێستە؟ چەنەچەن و زۆربڵێی چی دەگۆڕن، بێدەنگیی شەرمەزاردەکەن؟ بێدەنگیی پرۆتێستە یاخود چەنەبازییە؟ ڕاستی بە هاتنی بێدەنگیی ئاوادەبێت؟ کاتێک ژاوەژاو جێگای بێدەنگیی ڕوناکبیریی دەگرێتەوە واتای بێدەنگی لاوازدەبێت؟ بۆچی بۆ چەنەبازەکان گرنگ نییە چۆن قسە بکەن و چۆن بێدەنگبن؟کە بێدەنگیی لەکەداربوو قسەی بۆش و بێمانا جێگرەوەی نیین؟

ناچارین لێرەدا بپرسیینەوە: کەسەکانی کۆمەڵگەی ئێمە لە بێدەنگیی ڕوناکبیریی تێدەگەن؟ پێناچێت تێیبگەن، چونکە زارۆکی ناو ژاوەژاو و قەرەباڵغییەکانن. لە کوێ دەنگەدەنگ و چەنە چەن هەبوو ئەوان لەوێین. زۆر دەمێکە زمانیان جێگای زۆر ئەندامی دیکەیانی(گوێ،

چاو) گرتووەتەوە. بۆیشە وادەڵێین، چونکە لە هەرێمێک دەژین ئەزموونی بێدەنگیی ڕوناکبیریی تیایا لە سنووری نەبووندایە. هەموو چەنەدەدەن، گرنگ قس□ بکەن و زیادەڕۆیی لە گوتندا بکەن. لەم حاڵەتەدا بێدەنگیی ڕوناکبیریی وەک دەرفەتێک بۆ بیرکردنەوە، هاتنەکایەوەی تێڕامانێکی قوڵ و فڕەڕەهەند نابینرێت.

بێدەنگیی ڕوناکبیریی چییە؟ بێدەنگیی ڕوناکبیریی جۆرێکە لە جۆرەکانی بێدەنگیی، کە بەمانای بۆشایی و بێ مانایی ڕوناکبیریی نایەت. ئەم شێوە بێدەنگییە تەقەلایەکە بۆ نەگوتن و چوونە قۆناغی بیرکردنەوەی قووڵ و جیاواز. لەناو بێدەنگیی ڕوناکبیرییدا متبوونێکی کاتی بوونی هەیە، کە لەخودیخۆیدا دۆزێکی پێویستە و بەشێکیشە لە مرۆڤبوون. جا ئەمە ئەوەش دەگەیێنێت، کە ئەوەی شایانی گوتنە با بەڕوونی بگوترێت، ئەوەشی، کە شایان نییە با بچێتە سایەی بێدەنگییەوە (ڤیتگێنشتێین).

ئەوە بێدەنگیی ڕوناکبیرییە، کە شکۆی خۆی هەیە؛ نەک قەرەبال□غیی ڕوناکبیریی، بەتایبەتی لەو کاتانەی گوتن، دەنگ، هیچ ناگۆڕێت. کەسێکیش، کە لەناو بێ شکۆییدا گەورەبوو بێت بە ئاسانیی لە شکۆی نەگوتن و کەمگوتن حاڵینابیت. بۆیە بێدەنگی سامناک نییە گەر پەیامی نەخێر بۆ گوتنی سواو و ڕزیو بۆ چەنەبازەکان بنێرێت. پەیامی بێدەنگیی بۆ چەنەبازەکانە، کە شانازیی بە گوتنەوە دەکەن، گوتنێک ک□ ل□□وانلێوە لە بەتاڵیی و درۆ. بۆیە ئەو ڕاستیانەی بێدەنگدەکرێن ژەهراویدەبن (نیچە).

بێدەنگیی ڕوناکبیریی ترسنۆکیی نییە، رێزگرتنە لە خودی گوتن و ئەوەی شایانی گوتنە. تۆ کە هەر بڵێیت و چەنەبەیت و ئەوەی گوتراوە هیچ نەگۆڕێت لەم حاڵەتەدا بێدەنگیی شکۆمەندانەترە. هەروەها بێدەنگیی ڕوناکبیریی هەزارجار باشترە لە درۆکردن، شیڕە شی□□ و چەقەچەق، کە بێزاریی و بێهیوای بە گوتن دروستدەکات. وێڕایئەوە، بێدەنگیی ڕوناکبیریی کاتێک ترسناک خۆی دەردەخات، کە ڕەها و ئارەزوومەندانە بێت. ئەمەش وادەکات ر□حی دیالۆگ و خستنەڕووی دید لەناوچێت.

بۆ چەناباز و چەقاوەسوەکان بێدەنگیی ڕوناکبیریی عەیبەیە و وەک باشەیەک تەماشاناکرێت، چونکە هەر هەموو دەڵێن و دەنووسن، بێئەوەی بیر لە دەرئەنجامی گوتراو و نووسینەکانیان بکەنەوە. شاریش، کە دژە بێدەنگییە، کە پڕبووە لە هەڵگرانی دال (دکتۆرا)، هەموو سەرقاڵی کۆنفرانس، هۆرکشۆپ، پانێل، مێزگرتن، کە هەر هەموو ئەمانە گوتنیان ناشرین کردووە و هیچیش ناگۆڕن. ڕاستە لە کاتی ئاشوب و نادادییەکاندا ئاسان نییە ڕوناکبیران بێدەنگبن، بەڵام زۆرگوتن، زیادەڕۆیی کە پڕپڕە لە وشەی بۆش و بێمانا جیاوازە لە بێدەنگیی،

کە زانیین لە خۆیدا بەرجەستەدەکات.
نیچە بێدەنگی بە دیاردەیەکی نەگەتیڤ نازانێت، بەڵکو بە دەربڕینێکی کۆنترۆڵکراوی قووەی دەزانێت. بەپێی نیچە “ئەوانەی شارەزان لە بێدەنگی، ڕیتمی گفتوگۆکان دادەڕێژن. بە بێدەنگی لە ساتەوەختی گونجاودا، دەتوانن کەسانی دیکە ناچار بکەن زیادەڕەوی لە قسەکردن بکەن، بەمەش خاڵە لاوازەکانیان ئاشکرا دەکەن””. چونکە چەنەباز ئاگای لە ڕیتمی گوتنەکانی نییە و بێدەنگییش بە کەسی زۆربڵێ کارەساتە.
کۆتا دیتنمان بۆ بێدەنگیی ڕوناکبیریی ئەوەیە، کە بێدەنگیی بەلایەن نییە. بێدەنگیی،کە لەناو نادەنگدا گەشەدەکات ناڕەزاییە و زەمینەش بۆ تێڕامانی پتر و فۆرمیتر لە بیرکردنەوە دەخوڵقێنێت. ڕاستە بێدەنگیی نەبوونی دەنگە، دەنگیش کە نەما قسەکردن بەشایی بەرهەمدێنێت، بەڵام ناشێت بێدەنگیی وەک کردەیەکی ناکارا و بێمانا ببینرێت. لەم حاڵەتەدا لە بەرئەوەی هیچ ناگوتنێ هەڵوەستیشە.
ڕاستە، کە بێدەنگەکان تەنیا و گۆشەگیرن، بەس ئەمە تا ئەو شوێنە تەندروستە، کە بێدەنگیی لێهانەبووە. بەڵێ یەک لە سوودەکانی بێدەنگی ڕوناکبیریی ئەوەیە، کە تەقەلایەک بۆ گوزارەکردن لە دەز و داهێنانی فۆرمێکی تر لە دەربڕین بەڕێوەیە. کەوا بێت بێدەنگیی بەلایەن نییە، هەتاهەتایەش نییە. بە داڕمانی دیواری بێدەنگیی گوزارەی تازە و نەخێری دیکە لەناو گوتاری ڕوناکبیرییدا لەدایکدەبێت.

ئازاد حەمە
پرۆفیسۆر لە فەلسەفە لە زانکۆی سلێمانی

لە خواستی مووچەوە بەرەو شۆڕش!.. عوسمانی حاجی مارف

پرسی نەوت و داهات و مووچە و ئەمنیەت، دیاردەی ناکۆکی و کێشەیەکی بەردەوامی بێکۆتایی نێوان بەغداو هەولێر، کە ئاکامی دامەزراندنی حکومەتی هەرێم و حکومەتی عێراقە لەسەر بنەمای تائفی و ئیسلامی و بنەماڵەیی و نەتەوەپەرستی لە پێکهاتەیەکی فیدراڵیدا، کە بەڵایەکە

گەورەترین زیانی بە ژیان و گوزەرانی دانیشتوانی کوردستان و عێراق گەیاندووە.

نائارامی و ناجێگیری سیاسی هەمیشە بەرهەمی نەگونجان و ناتەبایی ململانەی دەسەڵاتی هێزە میلیشیا تاڵانچییەکانە، کە کوردستان و عێراقیان داگیرکردووە، خەڵکیان کردەتە قوربانی ململانە و شەڕی بەرژەوەندییەکانیان، بە بارمتەگرتن و ڕاگرتنی خەڵکە لە چاوەڕوانییەکی بێهودە و نادیاردا، سەپاندنی مەتەکەیەکە کە چەندین تراژیدیای بەدوای خۆیدا هێناوە و دەیهێنێت، نموونەی نابەرپەرسترین سەرکردەو جەری دەسەڵاتەکن لە بەرامبەر هەست و نەست وشکە و ئیرادەی خەڵکدا، کەرامەتی ئیسانەکان دەشکێنن و دەیکەن کەرامەت گرنگە...!

گفتوگۆ و دانوستانی بەردەوامی هەردوو حکومەت کە هیچکات نەیتوانیوە کێشەکانیان یەکلایی بکاتەوە و بنەبڕ بێت، زیاتر بەشێوەی سەوداو مامەڵەی بازاڕێک دەردەکەوێت کە نرخی کاڵاکانی بە سەعات دەگۆڕێت، تائەوەی سیفەتێکی سیاسی وەرگرێت، ئاشکراشە کە نالەباری دۆخی سیاسی و گۆڕانی هاوسەنگی هێزەکانە، کە ئەم یاریکردنە بەچارەنوسی خەڵک هەروا دەمێنێتەوە.

کاریگەری گەمەی سیاسیان و کاری بەوەستان و بێبەرهەمی هەردوو حکومەت و هێزو حزب و لایەنە سیاسیەکانی بەشدار لە دەسەڵاتدا بووە، کە هەستکردن بە نائارامی و مەترسی لە نەبونی ئاسایش مەترسییەکی بێوێنەیە لە ژیان و بیرکردنەوەی هەر تاکێکی کۆمەڵگەدا، هەر سەرکردەیەک کە لە چوارچێوەی باڵادەستی دەسەڵاتی بنەماڵەدایە، بە یەک چرکە ئەوپەڕی پێداویستی گریانی ساوایەک بە شیرەکەی گەر نەیخوات، گیان لەدەست ئەدات، نایان لەرزێنێت، ملیۆن لیتر شیری منداڵ دەگۆڕنەوە بە قاچاخی لیترێک نەوت.

لەم دۆخەدا توڕەیی و بێزاری و ناڕەزایەتی و قێزهاتنەوە لەم جۆرە لە دەسەڵات و سەرکردەکانی، فشارێکی گەورەیە لەسەر ژیان و زهنی خەڵکی، کەچۆن و کەی ڕزگاریان دەبێت لە بەڵای ئەم دەسەڵات و هێزانە و بەرپرسەکانیان، جەماوەری ناڕازی بەدوای هەلێکەوەن بەوەی کام ڕێگا دەتوانێت لەزوترین کاتدا ئەم بەڵایانەیان لە کۆڵ کاتەوە.

چەندین ساڵە شاند بەدوای شاند، دانوستان بەدوای دانوستان، بەتە مایەی سەرەگێژە و ناڕەحەتیەک، جگە لە بێئومێدی هیچ ئاکامێکی لێ ڕەچاو نەکراوە و ناکرێت، هەر لەم ماوەیەدا و لەدوای وەستانی هەناردەکردنی نەوتی خاو لە هەرێمی کوردستانەوە لەڕێگەی بۆری کەرکوک – جەیهانەوە، دانوستانەکان وەستاون و گرژیەکان زیاتر پەرەیان سەندبوو. ئەم وەستانە لە دانوستان کە زیاتر لە دوو ساڵە بەردەوام بوو، بووەتە هۆی زیاتر تێکچونی دۆخی ئابووری هەرێم،

زیاتر لە ملیۆنێک فەرمانبەر بە هۆی دواکەوتنی موچەوە ڕوبەڕوی ئاستەنگیەکی بەرچاو بونەتەوە. بڕیارەکەی ئەم دوایەی دادگای فیدراڵیش سەبارەت بە جێگیرکردنی مووچەی هەرێمی کوردستان، نەک نەتوانرا بەدواداچونی جدی بۆ بکرێت، بەڵکو کەلێنێکی تری لە بەڕێوەچونی گفتوگۆو دانوسانەکاندا زیادکردووە، ئەمەش ناکۆکی و کێشەکانیانی لە ئاراستەی ململانێکانیاندا فراوانتر کردووە، هۆکاری ئەم ناتەبایەو نەگەیشتن بە چارەسەر، کاریگەری پێکهاتەی حکومەتەکانە، کە لەسەر بنەمای تائفی وئیسلامی و قەومی و بنەماڵەیی جەردەیی و تاڵانچێتی دامەزراوە، کە پاشکەی بەرژەوەندی ووڵاتانی ترن.
هاووڵاتیبوون لە دەستوری عێراق و کوردستاندا هیچ پێگەو جێگایەکی نەبووە، واتە وڵاتێکن لەسەر بنەمای بەشبەشێنەی تائیفی و دینی و قەومی پێناسەی دەسەڵاتی سیاسی کراوە، بۆیە دەسەڵاتەکە هەمیشە مەترسیدارە، هیچ کات ناتوانێت بگات بە سەقامگیری و ئارامی سیاسی.
لە دوایین کۆبونەوەی ئەمجارەیاندا لە ڕۆژی سێشەمە ١٩/٠٨گوایە پێداچوونەوە بەو هەنگاوانە کراوە لەسەر کێشە هەڵپەسێردراوەکانی نێوان هەردوولا، لەوانە بەرهەمهێنان و هەناردەکردنی نەوت، داهاتی غەیرە نەوتی، هەروەها بە جێگیرکردنی مووچەی فەرمانبەرانی هەرێم، بە پشتبەستن بە بڕیاری دادگای فیدراڵی، بەگوێرەی ڕاگەیەندراوەکەیان ئاماژەیان بەوە کردووە کە پێشکەوتنی بەرچاو بەدیهاتووە، بەتایبەتی لە پرسی بەرهەمهێنانی نەوت و هەناردەکردنی نەوت لە هەرێمەوە. گوایە هەموو مەرج و پێداویستیە پەیوستەکان جێبەجێکراون بۆ دەستپێکردنی بەرهەمهێنان و هەناردەکردن لە ڕێگەی کۆمپانیای نیشتمانی بەبازاڕکردنی نەوت (سۆمۆ)، بەڵام ئەوەی جێگای سەرنجەو شاراوە نیە گفتوگۆکان بەردەوامن بۆ تەواوکردنی ئەو پێداویستیانەی ماونەتەوە کەپەیوەندیان بە پرسەکانی دیکەوە هەیە لە نێو ئەو کێشانەی هێچ کات چارەسەر نابن، لەگەڵ ئەوەشدا تائێستاش بەیانێکی ڕۆشن لەسەر موچە نیە.!
سەرەڕای چۆنیەتی ڕاگەیاندنەکەیان لەسەر مەلەفی نەوت، ئاستەنگەکان وەک خۆی ماوەو هەنگاوی بۆ نەنراوە و ڕێگە چارەیەکیش لەو بارەیەوە دیار نیە، ئەتوانین بڵێین دۆخەکەیان ئاڵۆزە، چونکە دەستپێکردنەوەی ڕاستەقینەی هەناردەکردنی نەوت بەندە بە دانوستانەکانی حکومەتی فیدراڵی لەگەڵ حکومەتی تورکیا، لە هەمانکاتدا چۆنیەتی ئایندەی حکومەتی بەغدا لە پەیوەند بە پاشکۆبونی بە ئێرانەوە، لەلایەکی ترەوە ئاڵۆزی دۆخی سیاسی عێراق و ناوچەکە، ناتەبایی لەسەر کێشەکانی بەغداو هەولێر چڕترکردۆتەوە.
پرسی داهاتی نانەوتی لە شوێنی خۆی ماوە، یەکلاکردنەوەی مووچەی

فەرمانبەرانی هەرێم تەنها باسی دانی موچەی مانگی شەش کراوە و دیار نیە کەی دەدرێت، بە چەندین جارە وای ڕادەگەیەنن کە پەیوەستیان بە گفتوگۆی زیاتر هەیە بە تەواوکردنی ئەو مەرجانەی کە ماون، واتە ئەو گفتوگۆیانەی بونەتە نەخشەی درێژخایەن، لەکاتێکدا گەر موچەی مانگی شەش بدەن، هەمان سەریەشەو دەردیسەری بە موچەی مانگی حەوت دەست پێدەکاتەوە، ئەمە واقعی ململانێ هەمیشەیی هەولێر و بەغدایە، لە پەیوەند بە هاوکێشە سیاسیەکان و ئاڵوگۆڕ لە دۆخەکە و هاوسەنگی هێزیان بەم جۆرە سەوداومامەڵە لەگەڵ یەکتر دەکەن.

ئەم قەیرانە بەردەوام سەبەری تاریکی دەخاتە سەر زیاتر لە یەک ملیۆن فەرمانبەر لە هەرێمدا، کە چاوەڕوانی مووچەی ناڕێکوپێکی خۆیان یان فەوتاندنی موچەکانیان دەکەن لە نێوان دۆخێکی هەمیشە پێشبینیکراوی گرژی گشتیدا، کاریگەری لەسەر بارگرانی دۆخی زۆرینەی دانیشتوان داناوە.

ئەو ئاڵوگۆڕانەی لە ناوچەکەدا بەهۆی کاریگەری شەڕی ئیسرائیل و ئێران و چۆنیەتی دەخالەتی ئەمریکا لە ناوچەکەدا پێشهاتووە، مایەی دۆخێکی تەواو ئاڵۆزتر و ناجێگیرترە، ئەزمون و واقعیەتی دەسەڵاتەکەیان ئەوەی سەلماندووە کە چاکسازی و ئاڵوگۆڕ بەقازانجی خەڵک بەهیچ شێوەیەک جێگای ئومێد نیە و نابێت، بۆیە ناڕەزایەتی جەماوەری بەجیا لەوەی دەبێت لە هەوڵی ئەوەدا بێت بە بەدەستهێنان و ڕێکخستنی موچەکانیان لە هەمانکاتدا پەیوەستە هەنگاوەکانی ناڕەزایەتی و خۆپیشاندانەکان بەرەو شۆڕشێکی کۆمەڵایەتی هەنگاو بنێت و بڕواتە پێشەوە، یەکەم ئەو شۆڕشە بە کۆتاییهێنان بێت بەم دەسەڵاتە و تەواوی سیستەم و پێکهاتەکانی، دووەم دابینکردنی دۆخێک بێت کە دابینی دەخالەتی ڕاستەو خۆی جەماوەری خەڵک بێت لە کرەکار و زەحمەتکێش و هەژار و نەدار،لە دیاریکردنی چارەنوسی خۆیان، لەهەمانکاتدا ڕۆڵی ڕاستەوخۆ وسەرەکیان هەبێت لە چۆنیەتی پێکهێنانی حکومەت و دەسەڵاتی سیاسیدا، دۆخێک بە دەورو ئیرادەی خەڵک بێتە دەست، تەواو ئاواڕادەبێت لە هەوڵدان بە فەراهەمهێنانی ئازادی و خۆشگوزەرانی و یەکسانی. ئەوە شۆڕشی کۆمەڵایەتیە، دەتوانیت ڕێگای ڕزگاری دانیشتوانی عێراق و کوردستان بێت لەم دۆخە پڕ ئازار و سەخت و گێژاوەی کە چەندین دەیەیە ژیانیان لەگەڵدا بەسەربردووە.

عوسمانی حاجی مارف

لە کۆبوونەوەی ئالاسکاوە بۆ واشنتۆن و سیناریۆ شاراوەکان!.. نوری بەشیر

هەواڵی میدیا دەستەڕاستەکانی بۆرژوازی و حکومەتەکانیان، لە کۆبوونەوەکانی ئالاسکای نێوان ترامپ و پۆتیندا لە ناوەڕاستی ئەم مانگەداو بەدوایدا قسەوباسی تەلەفونی ترەمپ لە ١٦ی ئەگۆست لەگەڵ بەشێك لە سەرۆکەکانی ئەوروپا و دواتریش کۆبوونەوەی ترامپ لەگەڵیاندا بە ئامادەبوونی سەرۆکی کۆمیسیۆنی ئەوروپا و زێلێنسکی سەرۆکی ئۆکرانیا لە ١٨ی ئەگۆستدا، ئەوەیان دا بەگوێی جیهاندا ڕاگەیاند کە ئەم کۆبوونەوانە بۆ چارەسەری کێشەی ئۆکرانیاو روسیاو بابەتی ئاگربەست و شەڕ وەستانە.

میدیا جیهانیەکان ئەوەندەی باسی باری روکەشی چاوپێکەوتنەکانی ترامپ و پۆتین، زەلیلی سەرانی ئەوروپا لەسەردانیان بۆ ئەمریکاو وەستانیان بەکزی لەبەردەم بارەگای ترەمپ دا کردە نیشانە، ئەوەندەی دەهۆڵی چارەسەری کێشەی روسیاو ئۆکرانیان لێدەدا، ئەوەندەی هێندە لایەن ئەم دانیشتنانەی لەبەرژەوەندی ترەمپ و ئەمریکاو هەندێکی دیکەش کە لەبەرژەوەندی پۆتین و روسیاو هەبوون کە بە زەرەری ئەوروپان وەسفیاندەکرد، بەقەدەر سەرە دەرزیەك نەچوونە سەر راستی و دیوەکانی ناوەوەی بەرنامەو سیاسەتی ئەمریکاو روسیا کە بەشوێن چیەوەن و لەبارەی چی شتێکی ئەساسی کۆبوونەتەوە و شتێکی ڕۆشنیان نەخستەبەردەم کۆمەڵگەی مرۆڤایەتی!.

بێگومان ئەوەی حکومەت و میدیاکانیان ئیشارەیان پێداوە لە باسی چارەسەری ئەوەی ناوی دەبەن کێشەی روسیا و ئۆکرانیا، لەهەردوو دانیشتنی ئالاسکاو واشنتۆندا، باسکراوەو راستی تێدایە، چ ئەمریکاو روسیا، چ ئەوروپاو ناتۆ و ئۆکرانیا دەیانەوێت کۆتایی بەو ناکۆکیە بهێنن کە هەیە و درێژەدانی زۆر لەسەریان دەکەوێت. ئەوەشی میدیاکان هەڵسوکەوتی دانیشتنەکانی سەرانی ئەو وڵاتانەو وێنەکان کە زۆر شت نیشاندەدا، شیکار دەکەن خاڵی دروستی تێدا هەیە، بەڵام ئەمانە هێشتا هەموو راستیەکان نین. کۆمەڵێک بەرنامەی سیاسی و ئابوری و نەخشەی ئەمریکاو روسیا لە پشتی هەموو ئەم رووداوانەوە

هەیە کە ڕاستی هەلومەرجی دنیای چەند جەمسەری ئەمڕۆیە. ئەمریکا وەک ئەمری واقیع ناچاربووە بەڕەسمی بناسێت و حسابی لەسەر بکات، بە ئەمەش روسیا وەک جەمسەرێکی بەهێزی ناو جەمسەرەکان بەڕەسمی دەناسێت و لەگەڵی ساتوسەودا دەکات.
سەرەتا ئەوەی لە چ هەلومەرجێکدا ئەمریکاو روسیا کۆدەبنەوە، ئەوەیە کە دنیای ئێستا دنیای فرە جەمسەرییە، هەلومەرجێک کە دنیای یەکجەمسەری بەڕابەرایەتی ئەمریکا کۆتاییهاتووە. ئەو دەورەیەی ئەمریکا رابەرایەتی وڵاتانی ئەوروپای دەکردو بەناچار بە زۆرێک لە پەیوەندییە ئابوری و سیاسییەکانی جیهان کە لە ناتۆدا کۆی کردبوونەوە، لەگەڵیان دادەنیشتن و پرسوڕاو دەخالەتی پێدەکردن لە کارەکاندا، ئێستا ئەو هەلومەرجە گۆڕانی بەسەردا هاتووەو تەواو بووە.
ئێستا دەخەکە بەجۆرێکە کە دەتوانین بڵێین دنیای چەند جەمسەرییە، کە ئەگەر جەمسەرێکی بەهێزی ئەمریکا بێت، ئەوا چەندین جەمسەری دیکەی جیاواز لە هێزو توانا و ئیمکانات بەشێوەی جیا لەمەیداندا هەن و لە حاڵی شکڵگرتندان، لە روسیاوە بگرە تا هندستان، چین و ئەوروپا. ترەمپ و حکومەتەکەی بەجۆرێک ئەوەیان قبوڵکردوە کە ئیتر بە نەخشەی نوێی جیهان و سازدانەوەی ناتوانێت بەتەنیا ئەنجامی بدات و ناتوانێت پشت بە ئەوروپا ببەستێت، هەروەها مونافسی گەورەی هەیە، بەتایبەت گەورەترینیان روسیاو چینە. ئەمریکا بە داڕشتنەوەی بەرنامەی نوێی جیهان کە بەرژەوەندییەکانی بپارێزێت و سیاسەت و ئابوری بچێتە پێشەوە دەبێت بێتە پای ئەوەی لەگەڵ هێزی سەرەکی ئەو جەمسەرانە نزیک بێتەوە، ئەوەی کە دەورەی پێشوو چ کێشەو ململانێیەکی هەبووە لەگەڵیان، دەورەیەکی نوێ لەگەڵیدا دەست پێبکات، بەتایبەت لەگەڵ روسیادا.
لەڕوەیە کۆبوونەوەکانی ئالاسکا تا واشنتۆن، سیاسەتی ترەمپ و ئەمریکا بەرجەستە دەکاتەوە. سیناریۆیەک هەیە و دیوی ناوەوەی تائێستا راگەیەنراوە، ئەویش خستنە سەرەوەی مەسەلەی کێشەکانیەتی لەگەڵ روسیا کە مەیدانەکە ئۆکرانیایە، دەرگایەکی گەورە بەسەر زۆرێک بابەتی تردا دەکاتەوە، هەروەک چۆن دەورەی پێشوو رێکەوتنی لەگەڵ روسیا لەسەر مەسەلەی سوریا ئەنجامی دا، بەبێ ئەوەی حساب بۆ وڵاتانی ئەوروپا بکات، کە روسیا بەبێ هیچ کێشەیەک لە پشتیوانی رژێمی سوریا کشایەوەو ئەو شوێنە کە چەندین ساڵ ناوچەی نفوزی بوو، دەرفەتێکی دا بە ئەمریکا کە نەخشەکی کاریگەرتری تێدا بگێڕێت.
ئەمریکا لە چوارچێوەی نەخشەی رۆژهەڵاتی نوێدا هاوپەیمانییەکی دروستکرد بەبێ ئەوروپا لەگەڵ وڵاتانی: ئیسرائیل، تورکیا، سعودیەو قەتەر، هێزەکی ئیسلامی سیاسی وەک بەرەی نوسرەو محەمەد جولانی، کە

پێشتر ئامادەیان کردبوو لەسوریا هێنایانە سەر دەسەڵات.
ئەوەی بۆ ئۆکرانیا دەگەڕێتەوە، ئەمە لە یەکەمین رۆژەکانی هێرشی روسیا بۆ ئۆکرانیا وتمان شتێک نیە بەناوی شەڕی روسیاو ئۆکرانیا، بەڵێ هەر ئەوکات وتمان ئەوە کێشەو شەڕی ناتۆ و روسیایە کە مەیدانەکەی ئۆکرانیایە بە ڕابەری ئەمریکا. ئێستاش ئەوە ئەمریکایە کە بڕیار لەسەر کۆتاییهاتنی شەڕ و رێکەوتن لەگەڵ روسیا لەپەیوەند بە کێشەی ئۆکرانیاوە دەدات. ئەوروپا، سەرباری ئەوەی کە هاوکاری سەربازی و دارایی و لۆجستی ئۆکرانیای کردوەو هێشتاش بەردەوامە، جێگایەکی نیە لەم پرسەدا و شێوازی کۆبەنەوەی ترامپ و پۆتین لە ئالاسکاو کۆبونەوەی ترامپ و سەرانی ئەوروپا و ئۆکرانیا لە واشنتۆن، ئەو راستیەی پشتراستکردەوە.
بەرنامەی ئایندەش ئەوەیە کە لەسەر پرسەی رێکەوتنی سێ قۆڵی؛ روسیا، ئۆکرانیاو ئەمریکا دانیشتن بکەن و ئەوروپا سەرەڕای هەر پرتەو بۆڵەیەک ناچاربوە ئەوە قبوڵ بکات، بەڵام بە ڕەچاوکردنی پرتەوبۆڵەکانی ئەوروپاو ناتۆ، ئەمریکا فرسەتێکی هێشتۆتەوە بەوەی بەناوی گەرەنتی ئەمنیەوە جێگایەك بە ڕاو سەرنجی ئەوروپا قایل ببێت! ئەوەش بەڕوونی لە پەیوەندی تەلەفونی ترەمپ لەگەڵ زێلێنسکی و سەرانی ئەوروپادا ڕاگەیەنرا و سەرانی ئەوروپاش جەخت لە ئامادەیی خۆیان بۆ کارکردن لەگەڵ سەرۆك ترەمپ و سەرۆك زێڵێنسکی بۆ ئەنجامدانی لوتکەی سێقۆڵیی نێوان ئەمریکاو روسیاو ئۆکرانیا و بە پشتیوانی ئەوروپا، دەکەنەوە. ئەم راگەیاندنەش ئەوە دەردەخات کە وڵاتانی ئەوروپا بە لاوازیەوە بەشداری ئەم رێکەوتنە دەکەن کە دەبنە پاشکۆی بڕیاری ئەمریکا.
واتە بەئەم دەورەیەی سیاسەت و بەرنامەی؛ ئەمریکاو روسیا، مەسەلەی ئۆکرانیا یەکێک لە کلیلەکانە بۆ دانیشتن و رێکەوتنەکانی ئەمریکاو روسیا وەک دوو جەمسەری بەهێزی ناو دنیای چەند جەمسەریدا، کە بە هەریەکە لەم دوو وڵاتە گەورە زلهێزە سەرمایەداریە بەرنامەو چوارچێوەی سیاسەتی خۆیان هەیە، کە چۆن ئەو وڵاتانەی لەناو شکڵگرتنی جەمسەرەکاندا هەن لە وڵاتانی ئەوروپا، تا چین و هندستان و ئەفریقا دەخەنە چوارچێوەی بەرژەوەندیەکانیان و حسابیان لەسەر دەکەن. ئەمەش پرسەیەکی درێژخایەنەو توانایی سیاسی و ئابوری ئەو وڵاتانە دەتوانێ ئەوە دەستنیشان بکات کە ئایا وەک جەمسەرێکی گەورەی حساب بەکراو یان لە نێوان جەمسەری ئەمریکاو روسیادا جێگایەکیان پێدە بەبێت!
پرسەی یەکلاکردنەوەی کێشەی ناتۆ و روسیا لە کەیسی ئۆکرانیادا، بە سەرۆکایەتی ئەمریکا دەستی پێکردوەو رەنگە کات بخایەنێت، بەڵام جیا لەوەی ئەمریکا بەرژەوەندیەکانی خۆی دەپارێزێت و هێزی زیاتری

لێدەگرێت، بەنیازە ئەوروپا بکاتە پاشکۆی خۆی نەک هاوبەش، ئەوا بەهەمانشێوە روسیاش هیزی لێدەگرێت و بەتوانای زیاترو بەرژەوەندی زیاترەوە دێتە پێشەوەو هەوڵدەدات لە پاڵ چین و هندستان و وڵاتانی “بریکس” ەوە ئەو ئامانجەی بەدەستبهێنێت.
بەمشێوەیە سیناریۆکانی پشتی راگەیاندنەکان لە دانیشتنی روسیاو ئەمریکا تا دەگاتە بەشداری ئۆکرانیا، لە چوارچێوەی سیاسەتێکی گەورەتردایە بۆ سەرلەونوێ داڕشتنەوەی نەخشەی جیهانی چەند جەمسەری ل□ بەرژەوەندی خۆیاندا، کە بەداخەوە لەئێستادا دنیا لە غیابی هێزی گەورەی رێکخراوی کرێکاری و کۆمۆنیستیدا یان جەمسەری سۆشیالیستیدا ل□ بەرژەوەندی ئەو هێزە سەرمایەداریانەدا دەچێتە پێشەوە، کە ئەوەش نازانرێت چ ئایندەیەکی رەشتر لەمڕۆ چاوەڕێی کۆمەڵگەی مرۆڤایەتی دەکات.

نوری بەشیر

پەراوێــزی پازدەمینی تێــکست.. نەژاد عزیز سورمێ

وا دێتە بەرچاو ئەوەی ناومان لێ ناوە (دواڕۆژ) تەنیا ڕووەت بێ و ئەوەندەی لەسەر سوور و جیدی نەبین…
(گەشبینـایەتی) بە چەمکی شارستانی و بەڕووکاری لێڕوانێنێکی هەمەلایەنی ئەرێنی بۆ ئێستا و ئایندە و بە نیازی گەیاندنەجێ؛ دەخوازێ لەسەر بناخە و پلان و کڵێشەیەك بێ کار لە ڕەفتاری تاك و کۆمەڵ بکا و ئومـێدیان بداتـێ کە ژیان لەگەڵ ئاڵنگارییە تەواونەبووەکانیدا هەر جێی سەرنج و شایانی بەردەوامییە…
بەڵام لەگەڵ ئەوشدا هەرگیز نابـێ بەو گەشدیتنە کاڵ و چوویتییەش دڵخۆش بین لە بناوانی وشك وبرنگەوە دێن..
بەڵێ لەگەڵتام و لچکی لافیتەی (هەمیشە گەشبینی)یشت لەگەڵ هەڵدەگرم..
بەڵام داخۆ تۆیش وای نابینی لە جهانبینی ئەو دەستەواژەیەدا زیاد ڕۆیشتبین؟
کورد دەڵێ: »تاڵە لە ماکەوە دیارە«… ئەوەتانێ وێنە و ئادگارمان

که تا دوێنێ لـه‌و مر□قه زوڵــملێکراو و له‌بیرکراوه‌دا ده‌بینرا… ئه‌مڕۆ ئه‌و وێنه‌یه، به‌و ئه‌گه‌رانه‌ی هه‌موومان ده‌یـزانین و به ناچاری بێ یا هه‌ر ئه‌گه‌رێکی دی لێی لاده‌ده‌ین یا خۆمانی لێ نه‌باین ده‌که‌ین.… دهڵێم به‌هۆی ئه‌و ئه‌گه‌رانه‌وه؛ ئه‌م وێنه‌یه خه‌ریکه ورده ورده کاڵ ده‌بێــته‌وه، بێ ئه‌وه‌ی هیچ کاردانه‌وه‌یه‌کمان لا دروست بکا، یا به هه‌ندی بگرین ! وه‌ك بڵێی ئه‌م هه‌لومه‌رجه‌مان له پیاسه‌یه‌کی وه‌خت به‌سه‌ربردندا دۆزیبێــته‌وه!!

ئێمه به خوێن و کاره‌سات و ماڵوێرانی و پشتبه‌کۆڵی چه‌ندان نه‌وه سه‌ده‌يك زیاتره به‌وه‌نده گه‌يشتين به سووربوونێك له تاوی فڕین بچێ له ئاینده بڕوانین .. که‌چی؟؟؟

مر□ق داماوه له‌وه‌ی چۆن ده‌ستمان ده‌گـرێ ماڵی خۆمان… بنـیاتی ده‌ستی خۆمان، به‌ده‌ستی خۆمان بڕووخێـنین؟!…

چـــاوپێکەوتنی بـەرنــــامـەی(کۆنســێپت) لـە راديـۆی نەورۆزەوە لـەگەڵ نووسـەر و روناکبیر سمکۆ محـەمـەد

بەرنـامـەی(کۆنسـێپت) بەرنـامـەیەکی فیکـرییە، رۆژانـی سـێ شەممە کاتژمێر (یازدە)ی پێش نیوەڕۆ لە رادیۆی نەورۆز پێشکەش دەکرێت، رۆژانـی پێنـج شەممە کـاتژمێر(چـوار)ی پـاش نیـوەڕۆ دووبـارە دەکرێتەوە.

بەرنامەی (کۆنسێپت) بە ئامانجی دروستکردنی فەزایەکی کراوە بۆ بیرکردنەوە لەو چەمک و گوتارە فکریانەی کە لە دوونیای رۆشەنبیری کوردیدا شیکاری وردی بۆ نەکراوە نووسەر و روناکبیران دەدوێنێت، گفتوگۆی قوڵ لەبارەی بونیادە فکریەکان دەکات.

ئەم بەرنامەیە ئامادە و پێشکەشکردنی ئیبراهیم شێخ وەسانیە.

[بۆ بینینی کۆی چاوپێکەوتنەکانی نووسەر و روناکبیر سمکۆ محەمەد کلیکی ئەم لینکەی خوارەوە بکەن..](https://www.youtube.com/@radionewroz)

https://www.youtube.com/@radionewroz

شیعر\ شار□م□د□ن.. تاهیر مەهابادی

گۆمیلکە گۆمیلکە هەناسەم سوورە
خەونم توانەوەی تاریکی
گەڵا گەڵا باڵام بەڵێنی.....
لە لاڵی دەڵاڵی هەڵەسوونەدا
□اقم□کن□
بە ڕاوێژی شێعرێکم ..... نا
بە سرتەی س□ر□ابێک
لە هەناسەم دا ...... سێڵاوە
سەیرم□کن□
بە چاوی ئەوینەوە ..... مەستانە
لە سەرەی هەڵوێستم
هەر مەستم ...... لە بەستێنی چرا دا
□اقم□کن□
بە ڕاوێژی بێژینگی هێژایی
ئەدەمەی کە با سەرخۆشە
....
ڕۆڵەکانم
هەستمکن□

کە ماندووی ...... ئازاری زریانم
کە ماندووی ...... هەناسە و سەرهەڵدان
کە ماندووی ...... سڕینەوەی بارانم
کە ماندووی ......،،،،،...... ڕەگاژۆی گریانیش
شارەمدەن
کە شپڕێوی هێرشی شەوەدەنگ
لە بێدەنگی چرا دا
....
ئێستا کە من
لە مەیدان مەداری بێهەودام ...... بێهەدام
لە ڕمانی ڕمێنی ڕیا دا
....
نەوەکانم
گرینگم...... . لەو دەنگەی دا
کە لە جەنگەی جاڕزبوونە
گزینگم...... . لەو زەنگەی دا
کە لە ڕەنگی ڕازیبوونە
شارەمدەن
شاهیدانی فڕینم
لە هەڵمەتی هەوێنی با دایە .... هێلانەم
هەستمکەن
خەست خەستە هەناسەم
لەو سەرە و سڕەی ئەجەل دا
......
هاواری گڕێکم
لە گەرووی خەڵووز و دووکەڵ دا
تووڕەیی من .... . تەوری سەردەمی سەروادە
ئەو دەمەی .... دەمئەنگێون
ئەو سەنگانەی
لە سلسلەی تەسلیمی دا ...... سەرتۆپن
دەمئەنگێون .
..ئەو تیرانەی لە تیرەی توانەوەدا .... . سەرچۆپن
....
من هەر دەیبیسم
ئەو چرایەی لە چیمەن دا .... چەواشەیە
من هەر دەینووسم
ئەو چریکەی لە چوارچێوەی سەغرەجن دا .... . کڕاوەیە

من هەر دەيناسم
ئەو هەستەى
لە پێخووستى خاوەن ماڵ ......بڕاو□ يە
..……
بژمێرن براكانم
ئەو قينانەى …. لە هەوێنى ئەوين …… ڕواون
ئەو چركانەى لە چێوەى خولەك دا … چڕژاون
ئەو خوشكانەى ……. لە گەمەى گومان دا …. جەرگبرژاون
..…
بەفرەكان بە فريوى با …. يەكان …… دەفڕن
بۆ ڕەگەزى زريان
دەرگاكان
بە گاڵەى دزەكان
لە هەڕەشەى پەرتەوازەيى دا … لە سەر باڵن
فرشتەكان
بەرگى غەريبيان پۆشيوە و
تووڕەن …. لە شەقەى ماچى ئەوين
ئێستا دەم دەمى داوەرينە
لە چركە چركى …. سۆمايەكى چڕژاو…….دا
جەنگە جەنگەى رۆحفڕينە
جەنگە جەنگى رۆحوەرينە
يارانم …. ژانێك لە ژەنگى بێژينگ دا
دامد□ پۆش…□. دامد□ بێژێ …. دەمنێژێ
ژانێك خەريكە خەريتەى خللۆربوونەوەم … دەكێشێ
ڕۆژێك دێ
دەفى سۆمام …. گۆڕەپانى ئەوينە
ڕۆژێك كە من
ڕەنگڕێژى …… ڕێگاى فڕينم
……
بمبيسن … سريوەى كاسەى سەرى تەنياييم
نزگرەيەك لە زمانم دا …. لە هەڵبوونە
مەستمكەن
شێعرەكانى شەڕابى…. لە شەڕى بوون و نەبوون دا
لە كتێبى [شەوێك ميوانى گڵكۆى دايە گەورەم]

تاهير مەهابادى

شیعر\ سەگێك هاوڕێمە.. ستار ئەحمەد

من لەبێکەسی
سەگێکم هێنا
کردم بەهاوڕێم
چونکە دەمزانی
رۆژگارێ دادێ
بەشێوەی مەسیح
ئەشکەنجە دەدرێم
ئەوەتا ئیستاش
کەپرەکەی ئەوە
جێگەی شەوانم
لەنێو یاوەرو
دۆستانی کۆنما
خۆم بەبێکەس و
نامۆ دە زانم
چەرخی زەمانە
چەندە چەپ گەڕی
لاپەڕەی راستی و
سنگی ماف ئەدڕی
ئاژەڵ دەخەیتە
پێستی مرۆڤۆ
تاوان دەکەیتە
دەسرازەی درۆ
ئیتر بۆ نەمرم
لەسای سێبەرێ
منەتی زوڵم و
ناکەس هەڵنەگرێ
سەگێك هاوڕێت بێت
لەوە چاکترە
زۆردار پێت بڵێ

سەرت داگرە
لەئاستی جەورو
نالەباریی من
ناخی خۆت لەگەڵ
دەروون و هەستا
بکات بەدوژمن

ستار ئەحمەد